

Bogens første halvdel er forsynet med en mængde statistik, tabeller og kurver, som bl.a. viser at ca. 1/4 mill. japanere er udstationerede i udlandet og at ca. 50.000 børn hermed før eller senere bliver *KIKOKUSHIJO*. Statistikken viser også, at der går langt flere piger end drenge i de oversøiske internationale skoler, fordi drenge ofte bliver hjemme i Japan med deres mor for at undgå problemer. Man kan også se, at flere drenge end piger bliver optaget på genopretningsskolerne hjemme i Japan. Hvorfor? Jo, fordi pigerne „kun“ skal være korrespondenter o.l. og kun bruge uddannelsen indtil de bliver gift, mens de unge mænd skal konkurrere om de bedste uddannelsespladser, for at få de bedste jobs, der skal sikre Japans økonomiske globale førsteplads. For at kunne klare denne opgave må man være „en rigtig“ japaner.

Goodmans bog er spækket med gode iagttagelser og informationer omkring det japanske uddannelsessystem, som mig bekendt ikke har været offentliggjort tidligere – alene af den grund er det en vigtig bog. Men bogen er især værdifuld, fordi den berører et af de største tabuemner i Japan, nemlig de menneskelige omkostninger ved at være verdens førende økonomiske magt.

Hanne Andersen
Institut for Antropologi
Københavns Universitet

JACK GOODY: *The Culture of Flowers*. Cambridge University Press 1993. 462 sider, rigt illustreret. Pris £40.00 ISBN 0-521-41441-5 hardback, £13.95 ISBN 0-521-42484-4 paperback.

Bogens titel lyder spændende, og ideen er god. Desværre er bogen ikke blot lang, men også umådelig kedelig. Goody har tilsyneladende taget de kilder, han havde for hånden, og herfra skovlet en masse enkeltstående informationer sammen, skåret nogen kapitler ud, og kaldt det en bog.

Forfatteren undlader helt at definere, hvad en blomst er. Det gjorde Goethe ellers så flot (et i forplantningens tjeneste omdannet skud der slutter stængelens vækst). Goody viser også et helt grundlæggende ukendskab til systematisk botanik. Carl von Linné nævnes næsten tilfældigt, og der er intet om folketaxonomier, hvad man ellers kunne have forventet af en antropo-

log.

Bogen er opremsende, ganske uanalytisk, og mangler både historisk dybde og globalt perspektiv. Dette er trist, da brugen af blomster/planter/frugt dekorativt, symbolsk og rituelt synes næsten universel. Jeg savner en beskrivelse af klassifikationssystemer: af kategorier af blomster og af blomsters tal, en sådan diskussion ville ellers have glædet Gregory Bateson, som forfatteren nævner som et forbil-ede. Tænk på de „naturalistiske“ renaissance-malerier med hvide 5-bladede liljer – liljen som renhedssymbol – men tallet i blomsten blev ændret fra 6 til 5 fordi kunstneren fandt tallet 6 (naturens tal) akavet og atypisk for en blomst. Endelig mangler bogen en beskrivelse af det magiske univers, hvor blomster på grund af deres farve, duft – til tider kombineret med giftighed eller andre ubehagelige attributter – har en så prominent position.

Som et bærende element for bogen frem-sætter Goody den tese, at grunden til at blomster benyttes så lidt til dekoration i Afrika blandt andet skyldes „økologiske faktorer“. Han skriver: „Asien besad et meget bredere spektrum af blomstrende planter end Europa og Afrika, og havde som følge af dette flere karakteristiske dufte...“ (sic). Denne „økologi-ske“ tese er det rene vrøvl. Han siger dertil, at afrikanerne fortrinsvis benyttede svedjebrug, og derfor ikke havde tid til at dyrke blomster... I næste afsnit (s. 18) modsiger Goody sig selv og skriver: „selv en gruppe jægere og samlere som de der bebod Andamanerne ... viser en større interesse for blomster.“

Spørgsmålet om, hvorfor afrikanere bruger blomster mindre end andre, er formodentligt ubesvareligt. Man kunne med samme ret spørge, hvorfor afrikanere, ligesom tyskere, russere og finner, har tradition for at spise svampe, mens grønlændere, nordamerikanske indianere, danskere, englændere og indere mangler denne tradition. Svampeglæde og svampefrygt er givetvis heller ikke betinget af økologiske faktorer.

Sluttelig mener Goody, at brug af blomster – dekorativt og symbolsk – kendetegner „cultures of mass consumption“, dette er sikkert kvantitativt korrekt (hvis man tæller tulipaner i Holland, eller jasminer i Indien) derimod har forfatteren tydeligtvis ikke besøgt, hverken Polynesien eller Mikronesien, hvor blomster udgør et vigtigt element i kropsdekoration for både kvinder, mænd og børn.

Det er synd, at det blev så dumt og dårligt, emnet indeholder ellers et væld af sjove muligheder.

Nils Finn Munch-Petersen
Gudhjem, Bornholm

C. M. HANN: *Socialism: Ideals, Ideologies and Local Practice*. ASA Monographs no. 31. London & New York: Routledge 1992. 271 sider. Pris £ 15,99, ISBN 0-415-08322-2.

“The importance of ... micro-scale ethnographic work should not be underestimated” (Hann p. 9).

Det er før set, at en bog har været så længe om at komme ud, at dens aktualitet er passé. Men få projekter har været så uheldig som dette. Her var udgivelsen ikke for langsom, men historien for hurtig. Ideen til den konference, der ligger bag bogen, er fra 1989, da den bipolære verden så stabil ud. Konferencen foregik i Cambridge i april 1991 – efter Østeuropas sammenbrud, men før Sovjetunionens – og ved bogens udgivelse var kun Kina og Cuba tilbage.

Ernst Gellner gør i forordet sin lære af det hændte op: socialisme må reduceres til det politisk-kulturelle felts dominans af det økonomiske, noget er kan forekomme i mange former. Erfaringerne med disse former kan antropologien bidrage med at etablere. Også Hann fremsætter en restdefinition i denne retning. For ham er socialisme menneskeheds største og mest systematiske forsøg på at humanisere den kapitalistiske økonomi for at skabe det gode samfund.

De to første artikler omhandler traditionelle antropologiske emner med undertitler som “*Kropotkin visits the Bushmen*” og “*Marx and Sahlins in the Amazon*”. Alan Barnard gennemgår debatten om kollektivismef/individualisme hos buskmændene som en vesterlandsk ideologiske debat, og Joanna Overing gennemgår tilsvarende begreberne anarki/kollektivismef og relaterer dem til sit feltmateriale fra piaroa.

Blandt de mere interessante artikler er Ralph Grillos: “*The construct of ‘Africa’ in ‘African Socialism’*”. Med udgangspunkt i en kenyansk regeringserklæring fra 1965 om afrikansk socialisme fastslår han kernen i begrebet som 1) gensidigt socialt ansvar – karakteriseret ved alle ‘co’-ordene: cooperation, community,

corporateness og co-ownership; og 2) politisk demokrati, d.v.s. det demokratiske og det klasseløse. Disse fænomener i det traditionelle afrikanske samfund blev relateret til begreber som udvidet familie (Nyerere) og broderskab (Kenyatta). Grillo sporer inspirationen til Jomo Kenyattas antropologiske værk fra 1938: “*Facing Mount Kenya*”. Bag denne bog ligger igen to inspirationskilder, en missionsopfattelse af fælles ansvarlighed som tæt på de sande kristne ideer, og en generel antropologisk opfattelse af de traditionelle afrikanske forhold.

Grillo gennemgår den debat, der har været om afrikansk socialisme og hans pointe er, at kernen i begrebet og årsagen til dets store popularitet ikke skal søges i de politiske og økonomiske statslige tiltag, men i de kulturelle og spirituelle. Henvisningen til den førkoloniale afrikanske socialisme gjorde op med kolonitidens ideologiske pointer af, at alt det traditionelle var inferiørt. Den bidrog til at skabe en identitet, der kunne frigøre sig fra kolonialismen, en identitet hvor afrikanere kunne finde sig selv, blive sig selv og være stolte af sig selv. I Grillos analyse kan afrikansk socialisme således ses som værende en identitetsstrategi, der meget ligner fundamentalismen, nemlig skabelsen af en egen historisk baseret identitet, frigjort fra den europæiske dominans ved henvisning til og mytologisering af de før-europæiske særegne forhold.

I to indlæg om Tanzania beskriver først Pat Caplan en lille tanzaniansk landsbys reaktion på 20 års udviklingsdekreter fra toppen og konkluderer, at selv om socialismen ikke har indfriet forventningerne i Tanzania, så er det gået mindre skidt her end i så mange andre afrikanske stater. Derefter følger Ray Abrahams og Sufian Bukururas redegørelse for de private vagtværn ‘*sungusungus*’ udvikling og formelle institutionalisering i et spil mellem det politiske og bureaukratiske system. Dette følges af A. P. Cheaters påvisning af den zimbabwianske socialismes sammenbrud i modsætningen mellem en socialistisk lighedskultur, en moderne, vestlig ungdomskultur, og den traditionelle, nationalistiske ulighedskultur, som efter socialismens opgivelse i 1991 fremmes med henblik på fastholdelse af den politiske elites – og mændenes – magtmonopol.

I de to ‘asiatiske’ artikler gennemgår Jonathan Spencer den udvikling, der i Sri Lanka